

A 1112

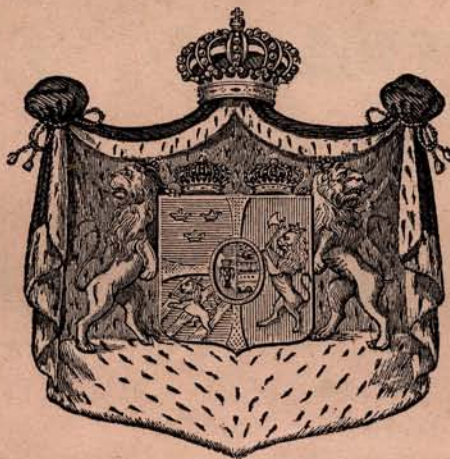
1160 (Ref.) Shet.
Ex B
Minnen från

ILLUSTRERADE MINNESBLAD

FRÅN

KRÖNINGSG-HÖGTIDLIGHETERNA

ÅR 1860.

Illustrationer:

1. Porträtt af H. M. Konung CARL XV.
2. Porträtt af H. M. Drottning LOVISA.
3. Drottning Christinas Vagn.
4. Kröningsprocessionen.
5. Fyrverkeriet på Blasieholmen.
6. Kröningen i Storkyrkan.
7. Hyllningen på Slottsbacken.

STOCKHOLM.

PÅ ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: 50 öre R.mt.

00104

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1960

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1960

UNIVERSITY OF CHICAGO

1. Form of H. M. Young, 1911
2. Form of H. M. Young, 1912
3. Form of H. M. Young, 1913
4. Form of H. M. Young, 1914
5. Form of H. M. Young, 1915
6. Form of H. M. Young, 1916
7. Form of H. M. Young, 1917

UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1960

MINNEN

FRÅN

KUNG CARL XV'S OCH DROTNING LOVISAS

KRÖNING I STOCKHOLM

I

MAJ 1860.

STOCKHOLM.

PÅ ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

1860.

MINNEN

REINHOLD CARL ZILVER DROTTLING KOLLEGE

REINHOLD CARL ZILVER

1881

REINHOLD CARL ZILVER

KRÖNINGEN I STOCKHOLM

DEN 3—5 MAJ 1860.

DEN 3 MAJ.

I.

PROCESSIONEN.

Hvilken lyx och hvilken prakt, af förgyllda uniformer och broderade fruntimmersdräkter, af stjernor och band och fjäderbuskar, af sammet, spetsar och blommor! Och hvilket hvimmel af människor och hvilken militärisk parad, och hvilket jubel, blandadt med musikens gälla toner och med kanoernas åskor!

(Corno:) »Klang och skott!

(Corno:) Kungens slott

Mot skyarne höjs,

Och ögat ömt förnöjs . . .

Och nedanför i vattubrynet — se hvad för en skog af master med fladdrande vimplar! Solen baddar, klockorna ringa, trummorna dundra, fanorna fläktade, pikarna glimma, Movitz kastar hatten och peruken i böljorna och dricker hela världens skål!»

Movitz, ja väl! Han skulle vid detta tillfälle hafva druckit hela världens skål, men han skulle icke hafva glömt att tömma ännu en i botten för kung Carl, dagens hjälte. Ty det är Carl den Femtonde, som i detta ögonblick träder högtidligt ut från Stockholms Slott, och det är till hans ära vimplarne fladdra, klockorna ringa, trummorna dundra och hattarne kastas högt i luften. Och det är för hans skull solen i dag baddar så varmt och den 3 Maj gör sig ytterst älskvärd.

Redan tidigt på morgonen har hufvudstaden varit i en ovanlig rörelse. De femtiotusen människor, hvilka i en stad, som Stockholm, utgöra den beräknliga mobila folkstocken, med ett tillskott för ögonblicket af trettiotusen resande från landets alla håll, hafva varit på benen redan klockan 5, hafva störtat i sig en kopp kaffe med ett par skorpor kl. 6 och hafva derefter styrt kurs till festens medelpunkt, Slottet, Storkyrkan och de närmast tillstötande gator och öppna platser. De af lyckan gynnade, hvilka hafva erhållit inträdeskort till kyrkan, biljett till en eller annan läktare*) eller ett godt fönster, hafva skyndat sig att intaga sina respektive positioner,

*) På Slottsbacken voro uppförda 3 särskilda Läktare, som rymde omkring 3000 personer, framför Gustaf IIIs staty var en fjerde för 1800, utanför Logården tvenne för 1500, uppe vid kyrkan tvenne för 1000 personer, ett jembörelsevis mindre antal takplatser här och der att icke medräknas.

icke egentligen af fruktan för att komma dit för sent (ty deras platser äro ju garanterade), men för att kunna komma fram till sin bestämmelse genom den folkträngsel, som för hvarje ögonblick växer till en oroande grad. De, hvilka ej varit så lycklige att få en sittplats, hafva pustat åstad i en dödlig ångest för att i tid välja sig en plats, hvarest det är utsigt till att åtminstone kunna få se något och hopp om att icke alldeles blifva nertrampad eller bortrifven af strömmen.

Konsten att finna en sådan plats är stor, men människans uppfinningsrikedom växer med förhållandena. Att uppresa en brandstege mot en mur och klättra upp derpå, — två man på hvar pinne! — är en förträfflig method och vi hafva sett den begagnad med framgång »sans garantie du gouvernement» (som det heter i fransk annonsstil); vi hafva också sett en man hålla sig fast på fotstycket till det ena bronzelejonet på Lejonbackens terrass på så sätt, att han hade stuckit sin hand in i lejonets gap och fattat ett ordentligt tag om — tänderna; vi hafva sett nicherna här och der i Slottets murar befolkade med lefvande statyer, vi hafva sett denna berömda syn på taket till det stora huset midt emot Storkyrkan, dessa fem käcka damer, som med sina ståtliga krinoliner hade krupit ut genom ett litet vindsfönster och placerat sig utanpå tegeltaket med fötterna i takrännan och med en-tout-cas'erne uppspända mot solen och blåsten.

Storkyrkan, hvarest krönings- och smörjningsceremonien skall försiggå, har redan varit proppfull från kl. 8; mannen med fingrarna i lejongapet har stått der från kl. 7, alla läktare äro för längesedan besatta med åskådande af begge könen, det ringar äntligen tredje gång och kröningsprocessionen sätter sig i rörelse från de kongliga gemaken för att öfver Slottsbacken, förbi Logården, längs Lejonbacken, genom Myntgatan och Storkyrkobrinken draga till kyrkan. Klockan är litet öfver 10, detta ögonblick är högtidligt. Det blåser litet kallt, men solen hjälper; man börjar nästan att bli litet hungrig, men vänta bara! nu kommer kungen; ganska bestämdt.

Gif akt! Musiken spelar upp herr Sjöbergs kröningsmarsch, officerare till häst ila, verkande i sitt kall, upp och ner längs de tvenne rader af militär i full parad, hvilka bilda espalier från inre Borggården hela vägen, processionen har att gå, upp till kyrkan; det är först och främst Svea Lifgarde (inne på Borggården), derefter det norska Skarpskytteregementet (i sin måleriska uniform), Lifregementets dråpliga granadörer, Sappörkompagniet, Lifgardet till häst, Upplands dragoner, Upp-

CARL XV LUDVIG EUGÈNE,
SVERGES OCH NORGES KÖNING.

WILHELMINA FREDRIKA ALEXANDRA ANNA LOVISA,
DROTNING AF SVERGE OCH NORGE.

lands och Vestmanlands infanteriregementer, Södermanlands regemente, Kanoniererne, Flottans manskap, Svea artilleri och ändtliga närmast och utanför kyrkan Andra gardet. Och nu — skyldra gevär! Der är förtroppen till den kongliga processionen . . .

Från Slottets södra hvalf sträcker tåget sig snart som en orm med brokig och gullglänsande rygg rundtomkring hela kungaborgen. Först ses drabanter, pager och härolder, derefter komma kanslierna, de militära staberna och hofstaterna, de norska Storchingsdeputerade, Rikets Ständer Justitieombudsman, Justitiekansleren, Högsta Domstolen, norska Statsrådet, Rikshärolden (honneur à qui de droit!), Riksmarskalken, samt de höga embetsmän, hvilka i dag hafva den betydelsefulla missionen att med tillbörlig värdighet och utan att snafva på foten bära på sina sammetshyenden de kongl. regalierna (Nyckeln, Äpplet, Svärdet, Spiran och Kronan) samt konungamanteln: åter drabanter och en hop stabsofficerare samt konungens Stora Vakt, och nu kommer kung Carl den 15de.

nu konungens tvenne bröder till häst, begge i furstlig mantel och krona, omgifne och följde af sina hofkavaljerer och staber. Åter ett stort, praktfullt banér! det är Seraphimerordens, buret af ordens ordinarie banérförare, understödd af tvenne kaptener. Derefter följa herrar Seraphimerriddare, i stor chevaleresk kostym, gående två och två med högtidligt afmätta steg, kommandörerna af de öfriga svenska ordnarne, Carl den 13des-riddarne och kommandörerna af norska St. Olafsorden, krigsbefälet, anfördt af en general, deputerade af Flottans befäl, anförde af en amiral, embetsverken, lärda och akademiska kongl. Samfund, bataljonscheferne vid borgerskapets militärkår.

Nu — en herre med staf i handen! Det är Hennes Majestät Drottningens öfverhofmarskalk. Tvenne modiga »hingstridare» följa derefter, vidare åtskilliga galavagnar med prinsessan Eugenie, hertiginnan af Östergöthlands, samt drottningens förnämsta hofdamer och kavaljerer; i andra vagnar åka de herrar, hvilka på hyenden föra drottningens mantel och regalier (Äpplet, Spiran och Kronan). Ändtliga hafva vi

DROTTNING CHRISTINAS VAGN.

Ett ofantligt hurra skallar från alla sidor, man kastar blomster, man viftar med näsdukar, med hattar och mössor; från masterna på alla de fartyg, hvilka, prydda med flaggor, ligga förtöjda på Strömmen, göra matroserna sig särskildt bemärkta genom sina entusiastiska armrörelser och sina högröstade lefverop. Högt uppifrån taken och skorstenarne genljuder detsamma jubel. Också — det måste medges — är detta en sannt konglig ryttare; med ungdomlig, rask och eldig hållning rider han sin gråskymliga klippare; han är klädd i generalsuniform och här furstlig mantel och krona; sadelmunderingen är af ljusblått sammet, broderadt med guld, bletslet är smyckadt med ädla stenar. Vid kungens sida går hans norska minister, tvenne hofstallmästare vid hvar sin sida af hästens hufvud, efter följa fem högre hofembetsmän, kungens förste adjutanter till häst, åtskilliga stabsofficerare, likaledes ridande med dragna sablar, och så kommer Riksbaneret. Det bäres af en general, »understödd» af tvenne öfverstar, och omgifves af alla de landshöfdingar, hvilka för tillfället befinna sig i hufvudstaden. Närmast i raden komma

H. M. Drottning Lovisa, i furstlig mantel och krona, åkande i täckt vagn med fyra par hästar; på kuskbocken tronar en hofstallmästare, som med heder tagit sina grader i den högre körkonsten och som här med stor praktisk talang utförer teorien för länkandet af ett fyrdubbelt spann i passgång. Vagnen i fråga är sjelf ett mästerstycke af åkdonsarkitektur, det är en »sjuglasvagn», som forskrifver sig från drottning Christinas tid och skall varit en present till detta ryktbara majestät från Frankrikes dåvarande artige monark. Den är helt förgylld och prydd med träsnidararbete i rococo-stil, invändigt beklädd med guldbroderadt blått sammet och draperier af silfvertyg; bottnen är af sköldpadd; på taket lyser en kongl. krona. Det är i ordets tillämpade mening majestätiskt. Drottningens toilett är hvitt siden med guldkronor och inväfdt silfver. Ekipaget omgifves af en tredubbel hedersvakt, först kammarherrar, derefter kammarpager och åter utomkring dessa lifbeväringsofficerare med dragna svärd.

Efter drottningens vagn följa ett par andra sjuglasvagnar, förspända med 3 par hästar; i dessa vagnar åka prinsessan

Eugenie och hertiginnan Oscar, begge i mantel och krona; några hovvagnar och en afdelning af lifgardet till häst sluta låget.

Alltsom denna långa procession skrider framåt, uppstår det regelmessigt en lifligare rörelse i massan af åskådare vid vissa mer eller mindre märkligare apparitioner eller vid åsynen af en eller annan mera känd figur. Då höres ett ljud, som af en annalkande storm och hela folksamlingen börjar gå i böljor. Det är icke blott H. M. Konungen, som åstadkommer denna storm och denna böljegång; drottningens galavagn gör det likaså, riksbaneret gör det, herrar Seraphimerriddare framkalla en dof susning i luften, drabanterna en orkan. En del af dessa sistnämnda äro klädda i harnesk och kyller, det är imponerande; men en annan afdelning äro kostymerade som caroliner, det är oemotståndligt; med sina blå vapenrockar, gula uppslag och bälten å la Carl den 12te, äro dessa »gossar blå» fullkomligt egnade att uppväcka en sann entusiasm; i hvar och en af dem är — o! en Axel.

« . . . en skön gestalt, som Norden
dem föder ännu någon gång,
frisk som en ros, men smärt och lång,
som tallar i den svenska jorden,»

och de hafva också på sätt och vis blifvit dagens lejon. De nya jägaruniformerna med de sardinska bersagliere-hattarne hafva ej heller förfelat sin verkan, och en och annan mera politisk åskådarinna har vid deras åsyn nästan varit färdig att ropa ett »leffe Victor Emanuel!» eller »leffe Garibaldi!»

Imidlertid har låget ankommit till kyrkan. Från katedralens inre ljuder redan en högtidlig musik oss till mötes. Scenen förändras.

II.

I KYRKAN.

Vid inträdet i kyrkan mottages H. M. af Rikets Erkebiskop och samtliga biskopar i stor katolsk ornat — »der är mera katolskt i konungariket Sverige, än din filosofi drömer om!» — isynnerhet taga biskoparne sig skäligen sällsamt ut i sina dräkter af gammaldags storblommigt gardindamast. Erkebiskopen helsar konungen med de orden: »Välsignad vare han, som kommer i Herrans Namn!» H. M. blifver ledsagad upp till koret, hvarest en thronstol är framsatt för honom på en estrad till höger om altaret. Banér- och regalie-bärande ordna sig omkring stolen, enligt programmet eller hvad vi snarare ville kalla »la mise en scène»; processionen drager fram allt vidare och vidare, för att efterhand intaga de för de särskilda kårerna bestämda platser, drottningen tager sin stol — en pendent till konungens — i besittning, prinsarne och prinsessorna äfvenledes sina, midt emot hvarandra; under allt detta ljuder med mäktiga ackorder herr Lachners jubelmarsch och vi begagna ögonblicket att taga kyrkans dekoration i närmare betraktande.

På begge sidor af hufvudingången är det uppfördt »gradiner», klädda med blått tyg, hvarpå gula kronor äro sällade med rund hand; dessa platser äro för de i processionen deltagande. Orgelläktaren är klädd på liknande sätt. I koret äro uppförda tvenne läktare för »fruentimbret» och den diplomatiska kåren. Korets golf är betäckt med dyrbara mattor; de tvenne thronstolarne för DD. MM. äro der uppställda; det är ett par solida möbler från Carl den 11tes tid, rikt för-gyllda, öfverdragna med blått sammet, hvarpå gyldene kronor.

Till höger om konungens stol ses tvenne taburetter för H. M.s bröder, till höger om drottningens tvenne liknande för prinsessorna. Midt i koret är ändtligen en upphöjning, betäckt med en persisk matta (icke annorlunda, än i »Tusen och en Natt»), hvarpå är framsatt den praktfulla silfverthron, som i sin tid skänktes till sultaninnan Christina af den mäktige viziren de la Gardie.

DD. MM. hafva gjort sin bön; biskopen af Götheborgs stift uppträder på predikstolen för att hålla kröningspredikan. Den är uppbygglig, men något lång, och H. M. Konungen tyckes till slut knappast kunna dölja en viss otålighet. Om-sider är dock prelaten färdig med sitt; Böttigers krönings-kantat med musik af Lachner tager sin början. Vid slut-strofen i kantatens första afdelning, hvarest det heter:

»Så gack att taga mot dess börda,
Att smyckas af dess gyldne rund!»

reser kungen sig och träder fram till thronen. Furstemanteln tages från hans skuldror och konungamanteln fästes i stället på honom; H. M. faller på knä, musiken tystnar, justitieministern förestafvar konungaeden, den H. M. läser efter, hållande tre fingrar på bibeln. Sedan detta skett, öppnar konungen sin rikt broderade krönings skjorta (herr Cohens mäterstycke från Köpenhamn!) och författaren till Svenska kyrkans historia tager det gyldene smörjehornet, stryker litet deraf med vigda fingrar på konungens bröst, samt froterar derefter likaledes H. M.s ämne, tinningar och handleder, allt under andäktig bön. Justitieministern sätter nu konungakronan på »Herrans Smordes» hufvud och de öfriga regalierna blifva efter hvarandra honom öfverantvordade, dervid nyssnämnde kyrkohistoriske författare, i egenskap af erkebiskop och primas, för hvarje gång läser en bön och med besäftighet hjälper regaliebärande vid öfverlemmandets på en gång politiska och kyrkliga handling. Då erkebiskopen sålunda assisterar justitieministern med att påsätta kronan, fubblar han synbart på handen under »den gyldne rundens» vikt, kronan kommer dertför litet snedt på majestätets hufvud, men kung Carl vrider den själf om med en bestämd knyck och trycker den derefter ner öfver pannan, presterskapets hjälp förutan. H. M. behåller Äpplet i sin venstra hand och Spiran i den högra, men Svärdet återlemnas till dess bärare, general Sprengtporten, som nu blifver stående med detsamma »blottadt och hög-buret». Riksmarskalken gifver Rikshärolden en vink och denne sednare träder nu upp på thron-estradsens öfversta trappsteg och utropar med hög röst: »Nu är Carl den 15de krönt konung öfver Svea och Götha landom och underliggande provinser, han och ingen annan!» Samtliga härolder lyfta sina spiror, pukor och trumpeter gifva ljud, församlingen för-enar sig i ett mäktigt leffe!, musiken spelar upp och en raket utanför kyrkan gifver signal till 42 skott från Skeppsholmens batteri och lika många från Kastellholmens.

Konungen går tillbaka till sin stol och den nyss slutade ceremonien förnyas nu med drottningen. Erkebiskopen smörjer henne (dock endast på pannan och handlederna!), han är åter ifrig med att hjälpa till vid kronans påsättande, rikshärolden utropar med oförminskad kraft: »Nu är Wilhelmina Fredrika Alexandra Anna Lovisa krönt till Sverges, Göthes och Vendes drottning, hon och ingen annan!» och åter kanonsalut af två gånger 42 skott. Så snart detta är lyckligt öfverståndet, ser man konungen åter intaga thronen; konungens bröder träda på justitieministerns ljudliga uppmaning fram, aftaga sina kronor och falla på knä för majestätet; de aflägga, på detta

